Број 160. У Новом Саду у уторак 26. јула (8. августа) 1911. Година XLVI.

»Застава« излази сваки дан два пута, а недељом и понедељником једаред.

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаљу на један месец 2 кр. 70 пот. за четврт године 8 круна Кад се јутарњи и вечерњи лист засебно шаље: месечно 3 кр. 25 п. за четврт године 9 кр. 75 пот. — За Аустрију и све остале земље на четврт године 10 круна.

Ванредним бројевима од петка цена је: На пола године 2 круне, на целу годину 4 кр. За стране земље годишње 6 круна 50 потура.

Поједини вечерњи бројеви стају 10 потура

Телефон бр. 131.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

(Вечерњи лист.)

ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ.

За огласе плаћа се по 12 потура од вакес врсте оваких ситних слова

Уредништво »Заставе« је у кући г. Јована Т Чавића. — Администрација »Заставе« налази, се у кући, где је Милетићева штампарија у главној улици бр 20.

Дописи шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији »Заставе«.

Рукописе не враћамо.

Поједини вечерњи бројеви стају 10 потура

Чек-конто 12008.

Где је српска политика?

II.

Арнаути, који су први устали на оружје и до краја водили побуну, били су *католици*. То је доста необично. Они други Арнаути имали су бар исто толико узрока да се буне, а познато је, да баш католици нису врло брзи, кад треба устати на оружје.

Данас бечки листови, кад је већ свршена ствар, не крију много шта је осоколило католичке Арнауте. Вера и нада у Аустрију! Занимљиво је, што о томе пише бечки „Цајт“. Он каже: „Већ од две стотине година су Арнаути под нашом аустријском, културном заштитом, а та наша заштита стаје нас доста новаца. Ми смо Арнаутима подизали школе, цркве и давали смо им новаца. Па и сада, када су устали на Турке, рачунали су да ћемо их помоћи. Ми смо им и помогли, иако не у оној форми како су они то мислили...“

У томе су се рачуну преварили и цетињски политичари. Они су имали прилике да добро завире у онај казан, у коме се кувала цела ствар. Они су знали, да Аустрија неће лако напустити своје Арнауте, али су веровали и то, да Турска неће тако лако попустити. Цетињски меродавни политичари рачунали су на јачи, много јачи заплет, али је испало друкчије. Велике силе су толико напале на Турску, да је попустила, више, много више, но што су очекивали на Цетињу. А и Русија је напослетку саветовала Црној Гори да сели с миром, више, много више но што су то очекивали на Цетињу. А разуме се, да је и Аустрија на крају заковрнула своју политику друкчије, много друкчије, но што су то очекивали на Цетињу И тако је испало, да се арнаутско питање у Турској решавало и решило много пре, но што је могло да буде речи о српском питању, о питању српске раје, о питању тога највећег *петстолетног мученика*. И то је оно зло, јер та два питања нису требала, нису смела да се решавају одвојено, бар не онда, када и Срби учествују у том решавању.

Преварили су се дакле Арнаути у рачуну; они су очекивали друго, — а преварила се у рачуну и Црна Гора. Преварила се у Аустрији, у Европи, у Турској, у Русији, у сваком, и остаје још једно, последње, да се превари у Арнаутима. — Да ће Црна Гора добити неке ситније користи, то је вероватно, али да ће због тих уступака морати да се добро влада, и да ће ти уступци доста скупо стати српску ствар у Турској, то је још много, али много вероватније.

По новинама круже вести, како ће наследник престола, а можда и кнез Никола, обићи главне европске дворове и слично. То је доста невероватно, или кад би се и догодило, не би било од користи. Те вести показују само то, да је у Црној Гори наступило разочарање. Једно се види, да је Црна Гора под притиском великих сила саветовала Арнаутима да се смире и иду кућама, и није хтела да улази у очајну политику. Та на послетку је била сама, сасвим сама. Политичари на Цетињу мислили су, да ће ону ствар, коју су замислили, моћи и сами извести, а да им никако и не треба Србија. Зато је нису ни тражили озбиљно, ни нашли озбиљно.

Данас се показало, да су у Србији ипак боље били обавештени о политичким приликама, када су министри уверавали у скупштини, да се из арнаутског устанка неће догодити већи заплети и да српска влада зна шта је у ствари.

Шта ће се развити из најновијих догађаја на Балкану, доста је лако предвидети. Гроф Ернтал ће се озбиљно и искрено заузети, да Црна Гора добије неке уступке. Европу и Турску су већ приправили на то. Бечка политика на Балкану иде постепено напред. А таква политика не може успети, ако увек само узима, а никад ништа ником не даје. Време је, да Црна Гора добије нешто. Дабогме, да се не очемери.

У политици аустријских дипломата, коју политику они воде по својој вољи, изгледа, да је Црној Гори намењен неки особити положај. Географски положај Црне Горе такав је, да она није никоме много на путу. У ономе буџаку могла би баш и остати. А долазе и њене блиске везе с Русијом и Италијом. Од стране бечких дипломата Црна Гора не мора много презати, да се неће заузети за њу. Та разуме се, неће се исправљати црногорска граница према Херцеговини, него према Турској. То Турској неће бити мило, и она ће се опирати и одуговлачиће док може. Но није искључено да ће попустити, иако не у свему. Да сви ти уступци неће битно изменити положај Црне Горе, то је на длану.

Положај Арнаута поправио се битно, кад узмемо у рачун онај положај, у коме су били последње време. Турци су врло гипки политичари, и врло је вероватно, да ће покушати да задобију Арнауте с лепим. Кад их нису могли скрхати, и кад су видели њине заштитнике, и не остаје им друго. Оставите их дакле на миру, да живе како су научили. А они су научили да пију српску крв и једу српско месо. Не могу они то тако лако оставити, и зато је зло што у том правцу није урађено ништа.

Остаје да видимо: Какав ће бити положај Арнаута према Црној Гори? Многи верују и надају се, да ће се тај положај сада променити. Верују и надају се, да Арнаути никад неће заборавити ону помоћ, коју су нашли у Црној Гори у часу, када им је било најтеже и када их је Турска хтела управо да уништи.

Вера је лепа ствар. Али Арнаути рачунају да господаре над српском рајом. Њима то робље треба, то им је мимо остало њихово „благо“, било увек најдрагоценије благо. Ту се њихови битни интереси не слажу са интересима Црне Горе. И Турска ће бити толико политична да не ишчупава српску рају из њихове чељусти. Најјефтиније јој је, да с те стране задовољи Арнауте и да их придобија.

Иначе су већ сада почеле интриге. Бечки „Цајт“ у своме 3184. броју пише: „Арнаути се враћају на своја огњишта. Али не зато што су одушевљени за мир, и не зато што потпуно верују да ће Турска одржати, што им је обећала. Они се враћају по невољи. Црногорци, њихови домаћини, код којих су налазили арнаутски борци заштите од турских војника, а хлеба и крова

ПОДЛИСТАК.

Како сам ја уредио један пољопривредни лист.

Марк Твен.

(Свршетак).

„О бундеви. Урођеници Новоенглеске јако воле ову јагоду, те је при прављењу колача претпостављају и трњини. Много је боље са њоме ранити краве, него са малинама, јер је много храњивија. Бундева је једина врста од поморанџастог воћа, која се може јести, изузевши лубеницу и модри патлиџан. Сад се већином као џбун сади у предњем делу врта, јер је опште уверење, да бундева није дрво, које даје хлад“.

„Сад, како наступа топлије време, почиње гусак да носи јаја....“

Сав раздраган приђе ми мој слушалац и протресе ми руку:

— Лепо, лепо — то је доста. Сад сам уверен да сам при памети, јер и ви сте то исто чинили, што и ја. Али јутрос, кад сам први пут ово прочитао, рекох у себи: „До сад нисам могао држати за могуће, иако су рођаци тако строго пазили на мене, а сад и сам верујем да сам луд“. — Но сад ми олакшасте души, јер кад је мој ум могао да издржи ове ваше пољопривредне чланке и белешке, сад сам сигуран за њега. Збогом, драги господине! — (Премишљао сам о томе, шта ће то да значи).

У тај пар ступи унутра и прави уредник Био је збуњен, утучен.

Погледа по соби, по рушевинама, које починише она два економа, а и стари револуционар и рече: „То је страшно! Боца са гумаарабиком разлупана, пет окнова полупаних, пљуца и два чирака раздрускана. Али то није још најгоре. Убијен је листу његов добар глас — и то, бојим се, за увек. Истина, да је растурено толико примерака као никад, и да се на све стране о њему говори — али ко је ђавола рад да се са лудости прослави! Сиђите, пријатељу, само доле, па ћете видети да улица ври од људи, који вас чекају да виде, јер вас држе за луда. Како сте се врага могли примати уредништва овог листа, кад ви ни појма немате о пољопривреди? Вама је свеједно бразда и брана; ви говорите код краве кад мења перје и препоручујете твора као домаћу животињу, јер бајаги, згодан је, да хвата пацове; вама је дивљи кестен трговачки артикл. Молим вас, идите с Богом, одкуд сте и дошли. Мени је доста одмора!

— Шта хоћете ви управо, ви кукуружњи клипе, ви купусна главицо, ви репин изданче?! Зар вас није срамота тако што говорити! Већ четрнаест година радим као новинар и уредник и још никад нисам чуо, да човек мора нешто особито знати, да може уређивати један лист. Ко пише позоришне критике за дневне листове другога реда? Какав изучен шустер или апотекарски лаборант, који исто толико зна о позоришту као и ја о пољопривреди. Ко оцењује књиге? Људи који ништа написали нису. Ко пише највеће увод не чланке о државним финанцијама? Који, ни појма о том немају. — Ко пише о умерености и о штетности пића? Људи, који се никад не трезне. — Ко уређује већином пољопривредне листове — ви црвена цвекло? — Ко други, него пропали уредници и сарадници каквих већих листова или људи, који нису имали среће у поетском занату и чије приповетке и романе нико неће да прими и да чита. Ти се напослетку бацају на пољопривреду, да још које време не оду у сиротиште. И ви хоћете мене да учите о томе, шта значи бити уредник? То сам ја већ изучио од краја до конца; и велим вам: што човек мање зна, тим прави већу ларму и добија већу плату. О само да сам ја већи магарац и незналица, да сам безобразнији, него што сам, стекао бих ја до сад у овом хладном, себичном свету још какво име! А сад збогом остајте! Ја сам моју дужност, а и уговор испунио колико сам могао. Ја сам вам обећао, да ћу заинтересовати за ваш лист све сталеже — то сам учинио. Рекао сам вам, да ћу извести да се ваш лист у двадесет хиљада примерака распродаје — и то би учинио, само да сам остао код листа још четрнаест дана. — Дакле, ко ће да штетује што ћу отићи. — Ви јургето једна! Збогом!

И одох.

Превео: — ор. —

њихови бегунци, изгонили су их из Црне Горе, и то не на врло нежан начин“.

Црногорско заузимање, да се склопи мир, употребиће многи противник Црне Горе. Црна Гора нема новаца, да Арнаутима подиже школе и цркве и да им даје субвенције. Она не може ни да им даје српску рају на тањиру, и да их нутка: Изволите, служите се!

Наћи ће се већ, ко ће по Арнаутлуку просути вест, да их је Црна Гора продала и изневерила. И што пре и што више добије Црна Гора од Турске, тим ће све јаче расти вера у Арнаутима, да је Црна Гора водила с њима трговину.

Ко мисли да ће Арнаути захвални бити Црној Гори, тај не зна историју људске захвалности. Тај не зна, како су се Србима захваљивали кроз целу историју њихову сви они, које су Срби ослобађали и помагали. А Срби нису ништа друго ни радили, већ вечито помагали и ослобађали и то обично, јаче од себе.

Можда су баш зато данас таке страховито усамљени, и зато се дижу противу њих и велики и мали.

Избори у Црној Гори.

(Од нашег сталног дописника).

Цетиње, 21. VIII. 1911.

Разговор са једним послаником из опозиције.

За 14. септембра заказани су избори у цијелој земљи, а за 18. октобра сазвана је скупштина у редован сазив.

Арбанашки устанак скренуо је цијело интересовање на себе, па се није могло ни примјетити, да когод води бригу о изборима. Ту и тамо допро би по који глас из унутрашњости, како овај или онај почиње агитацију за овог или оног. По који посланик из скупштинске већине појави се на Цетињу, и по гдјекад га видите како прилази коме од министара или пријатељу министара. Прођете ли кроз владин дом, то ћете га затећи пред вратима министра унутрашњих дјела или срести, како изилази из канцеларије министра-предсједника.

Овдје ондје избије на Цетињу и по који главар из унутрашњости, па га тек нестане. То су онако као неки знаци да су избори на видику.

Како је арбанашки устанак на свршетку и како ће се Арбанаси задовољени вратити у Турску, — то ће без сумње и интересовање о изборима бити јаче. У којима формама се то интересовање може испољити — није нам познато.

Ваш дописник — по жељи редакције — почео се први о томе интересовати, тијем прије што се већ прочуло, да ће опозиција на предстојећим изборима бити потпуно пасивна. Ваш дописник је желио поразговарати се и са министром унутрашњих дјела Марком Ђукановићем о тим изборима, али поред најбоље воље није успио у томе, јер је господин министар био непрестано заузет послом, те није имао времена да се разговара — о изборима.

Међутијем та околност није обезхрабрила вашег дописника, па се он упутио једном угледном члану парламентарне групе, која води опозицију против режима дра Томановића. Разговор са тим угледним опозиционаром саопштавам у цијелости.

Прије него што смо прешли на разговор о предстојећим изборима, — замолио сам господина посланика, да ми дадне нека објашњења о политичкој групи, којој он припада, што је г. посланик врло радо учинио.

Група, којој он припада — то је она радикално-демократска група младих људи, који почетком 1907. г. не хтједоше у ону групу посланика, која се назва народни клуб, из којег клуба требаше да се развије народна странка. Они не хтједоше у тај клуб стога што, по њиховом мишљењу, језгро клуба чињаху стари и компромитовани црногорски власници, који бијаху цијели свој вијек дотле провели у експлоатисању државе у своју корист. Намјера тијех старих и компромитованих елемената бијаше та, да помоћу млађих некомпромитованих елемената задобију народно повјерење, те да тако на рачун млађих, а по својим навикама и прохтјевима врше и даље ту експлоатацију, кад им бијаше прекинута увођењем уставности и доласком млађих људи на управу земље са Лазарем Мијушковићем на челу.

Група, о којој је ријеч, пребациваше млађима члановима народног клуба, а дотадањим својим друговима и у раду и у мислима, да су се показали неначелнима, кад су се усудили на ризико своје политичке репутације не само учинити компромис, но засновати и политичку партију са озлоглашеним власницима предуставног доба, са власницима, који су тиранисали сваког који је само и помислио на какав напредак, који су све опште интересе жртвовали само својим личним користима.

Из тијех разлога група садањих опозиционараца изјаснила се онда, да ће водити опозицију влади Андрије Радовића, која се ослањала на клуб народне странке, а коју странку је ова група називала политичким конгломератом. У толико су главни представници садашњег режима успјели, да помоћу ренегата из народног клуба, који се таквим створише кад клуб бијаше тек постао — успјели, да оборе владу Андрије Радовића. Послије пада Радовићеве владе било је понуђено групи садање опозиције, да дадне своје представнике у Томановићев кабинет, али је она то одбила.

Приликом избора у јесен 1907. године Томановићева влада је у неколико толерирала ову групу надајући се, да ће она прићи влади, и тако је она добила око 15 мандата. Осим тога од вирилаца су јој симпатисали тадањи предсједник Државног Савјета Лазар Мијушковић, (који је због ових симпатија убрзо отишао у пензију, у којем је стању и данас, а био је политички злостављан у Никшићу, где је покушао живјети на свом богатом имању, али није могао) и савјетници бригадир Јанко Вукотић и Мило Дожић, чланови првог уставног — Мијушковићевог — кабинета. Ти су те симпатије према овој политичкој групи и до данас задржали.

Одмах по састанку прве скупштине ова је група фронтом напала Томановићев кабинет, и то је свакад легално, али и са необичном смјелошћу радила за све вријеме од пошљедње четири године, чега су рјечита историја стенографске биљешке скупштинских сједница. Какво је политичко искуство тијем стечено — видјећете из овога што слиједи. За вријеме ове неравне борбе, коју је водила ова група четири године, отпали су неколицина слабијих по духу, а до краја су у њој остали ови: Милисав Николић, Мирко Мијушковић, Саво Вулетић, поп Косто Поповић, поп Илија Јовићевић, Мило Драгојевић, Мило Татар, Јанко Спасојевић, Симо Ковачевић, Јово Поповић и Јован Мемедовић.

— Шта имате рећи сад пред изборе о политичкој прогнози? — упитах г. посланика послије горњег објашњења.

— Шта се има рећи? — одговори он. — Томашићева влада наређује изборе и она ће их по свој прилици и спровести, а то значи, да се данашњи режим наставља.

— Хоће ли на тај начин влада добити већину? — упитах га.

— Када се посланици постављају (ову ријеч нагласи г. посланик), ко би био толико неопрезан, да постави некога ко му је неугодан и ко ће му у скупштини контролисати рад.

— А кад би се бирали...? — питам ја,

— Па бираће се они по форми и тако.... вели посланик осмјејкујући се, — а кад би се бирали, у ствари не би режим дра Томановића за себе добио ни једног посланика — наглашује потоње ријечи г. посланик.

— Значи, да ви демократе имате шанса да уђете у изборну борбу.... — изазивам ја свога сабесједника на даљи разговор.

— Баш сте опазили вријеме! — Наруга ми се он.

— Шта? Зар нећете кандидирати?

— То ће, — вели он, — зависити од коначне одлуке наше политичке групе, али смо у предиспозицији, да се ни један од нас не кандидује, а то ћемо свакако препоручити и својим пријатељима.

— Ја ипак не држ м, да је то политички мудро, а уз то пасивност....

— То вам се чини зато, што нисте ушли у све танчине ствари, које се око нас збивају — прекиде ме г. посланик сасвијем озбиљним тоном. У Црној Гори је лични режим и одсутна је ту свака, ма и најпримитивнија парламентарност, па исто ће то учинити и бројно јача опозиција него што смо ми. А опет под каковим условима опонирамо ми? Та сваком од нас, који смо за ове четири године опонирали, могло би се дати одликовање за грађанску кураж и особиту храброст. Да је по хиљаду пута просто, што су нас лишавали службе и изгонили на сокак с породицом, оставив нас без коре хљеба само зато, што за црно нисмо рекли да је бијело; али шта ћете, кад вам се деси и то, да послије каквог оштријег говора у скупштини дојезди ноћу на кућу полиција, као што је био случај са нашим другом Савом Вулетићем. Или кад вам се створи на неки начин кривица, па вас суде и осуде, или кад власти шиканирају не само вас, него и оног што вам је род и помози бог!

Ја не знам како ће већина мојих другова ријешити, али држим — наставља г. посланик — да би наш долазак сад у скупштину значио исто као кад би неко случајно упао у неку опасност, па избавивши се с чашћу из ње, тежио да опет у њу упане без сигурности да ће као прије проћи Ми би на тај начин само услугу учинили данашњем режиму Дра Томановића — додаје г. посланик послије мале паузе, — јер представљамо свијету, да се код нас може опонирати, а само ми знамо са каквим се ризиком овдје опонира. Треба, држим, преживјети неко доба с пасивном резигнацијом, треба пустити да се преживи једна фаза, па да, ако се једном увиди, да не треба одбацивати разборито и несебично мишљење синова ове земље, којима нико до данас ни за трунку није могао с правом предбацити, да им је ма један корак у животу био управљен на што друго до на корист и срећу наше земље и народа, и за које свак непристрасни мора рећи, да им је јавни рад био свакад прожмат истинским патриотизмом, те да им је Црна Гора била преча од свачег, какав није свакад случај код наших противника, — али није мјесто сад о томе говорити,

— А бисте ли продрли на изборима, кад би се кандидирали? — упитах.

— Бисмо ако и не сви — одговори г. посланик, — а о томе смо се најбоље уверили 1909. г., кад се је све чинило, да нам бирачи изјаве неповјерење, али се није у томе успјело

— Какав мислите да би дошао елеменат у скупштину, кад би избори били потпуно слободни? — упитах.

— Дошао би најбољи елеменат, којег земља има, који би уз мудру сарадњу владе потпуно санирао извјесне ствари у земљи, — то је моје убјеђење, којему је подлога поуздано искуство.

С овијем је завршен мој разговор са г. послаником, који се овако ратосиља мандата, који је добио са искреним народним повјерењем. Добио сам импресију, да би он тај мандат и у предстојећим изборима добио.

Саопштавам овај интересантни разговор.

Правашка слога.

Загреб, 24. јулија.

Сада се већ више зна о томе, шта је побудило хрватске праваше, да се сложе у једну странку. Дошла је порука из Беча, да наступа правашко царство. Ту је поруку донео познати словенски клерикалац Шустерчић, који је недавно у аустријском сабору отворено узео у одбрану Немачку против Француске због Марока. Хрватски праваши су тиме отворено потврдили да су у служби Немштине. Они су немачка предстража на Балкану. Беч њима обећава Велику Хрватску, у којој ће сви морати да буду римокатолици, а они за рачун Немаца нападају, прогањају и клеветају Србе. Праваши нападају и Мађаре, јер Беч и њих мрзи, али никада не нападају Немце. Нека се у Босни шири немачки језик,

нека тамо излазе три немачка дневна листа, то је њима право

Правашка слога није се могла тако лако постићи, јер странка дра Мила Старчевића опирала се неко време Али лист те странке има велики дефицит, и то је одлучило. Платиће неко тај дефицит, па ће се Миле Старчевић опростити тог терета „Црвена Хрватска“ је изнела, како су старчевићанце скрхали, и да је ту велику улогу играо фратар Шегвић, који је у своје време пакловао са Настићем. Да је правашка слога у служби Немства, очевидно је, а дозволено јој је, да удара на Србе и Талијане, јер су то велики издајници. Праваши су дакле ступили у службу великоаустријске полиције. За награду обећана им је не само Велика Хрватска, него и дотле, док се не створи Велика Хрватска, добиће владу као једино лојални елементи. Они говоре, да ће при изборима посланика добити 60 посланика, па онда долазе они на владу.

„Хрватска Слобода“, орган дра Мила Старчевића, у најновијем броју најозбиљније доказује, да су осим праваша све друге странке компромитоване у Бечу. Коалиција се онемогућила. Грга Тушкан претио је Бечу пушком. Божа Винковић је претио „имфамији од монархије“. Коалиција је викала „Живео Кошут! У Бечу се то није заборавило. Супило је шпијон. Он је нашкодио хрватској ствари, јер макако да су невина његова путовања по Италији, онима у Бечу нису остала непозната. Дубровачки републиканац Чингрија замерио се у Бечу ради демонстрације против престолонаследника Фрање Фердинанда, а у прилог црногорском краљевићу Данилу. Ако се не ваља клањати онима у Бечу, не ваља их ни изазивати — вели „Хрватска Слобода , па затим наставља оптужбе и подметања овако Тресић Павичић је удесио са талијанским државницима раздеобу Истре и аустријског Приморја тако, да би Талијани препустили Хрватима и Словенцима предео источно од Учке, а Хрвати и Словенци би морали дати Талијанима сву Истру од Учке, Трст, Гориду и Градишку.

Ову денунцијацију изнео је словеначки посланик Рибарж из Трста у листу „Славишес Тагблат“. То би требао да буде словенски лист, али је потпуно у служби бечке владе, па је недавно дон о из Новопазарског Санџака допис, како тамо сви жале за Аустријом, и не могу дочекати час, кад ће потпасти под Аустрију. Знамо пак, да је Ерентал изјавио, да ми нећемо даље освајати на Балкану, па откуд те жеље? Види се, да је бечка влада нашла међу Словенцима и Хрватима интелигентне људе, који су постали потказивачи. „Хрватска Слобода“ на то додаје, да је све то познато не само уредништву њеном, неко и оној господи у Бечу, која имају велики утицај на политику монархије, (а откуд знају то они око „Хрватске Слободе“? ко им је то рекао?). Таким људима владар не може предати судбину Хрватске и Славоније, јер нису поуздани. Пред очима нашег владара пропала је свака акција, коју водети људи. Хрвати могу мислити о тим људима, како хоће, али политичари, који знају, колику улогу играју изазвани фактори, морају их с политичког гледишта осудити.

Баш стога погледа — пише „Хрватска Слобода“ — ниједна странка у Хрватској није мање компромитована од странке хрватског државног права. Па и сами мађарони (Томашићева странка) су компромитовани у Бечу, јер су превише везани за Мађаре, (које у Бечу не воле). Из тога закључују они око „Хрватске Слободе“ да само они могу доћи на владу. Овим и оваким писањем одали су оно, што им се из Беча обећава, јер их сада требају у борби против Срба, (а дотле ће Немце насељавати по Босни и Херцеговини, Хрватској и Славонији). Писање „Хрватске Слободе“ допуњују они око „Хрватског Права“, који су увек били уметници у денунцирању Срба. По њиховом мишљењу чиста хрватска је мисао једини државотворни фактор на југу монархије, јер Српство и Талијанаштво иду редовно великоиздајничким правцем. Праваштво је једини представник те природне и законите хрватске политике, која спаја сретно пробитке династије и пробитке хрватског народа, па стога је данас та правашка политика не само актуална, него једино оправдана у Хрватској. Из тога се види, да и они око „Хрватског Права“ очекују, да ће они добити владу, јер и Томашићеви су људи компромитовани по писању „Хрватске Слободе“.

Писање правашких листова сведок је, да праваши раде по упутству из Беча. Потребно је било ово изнети, да би се видело, откуд ветар духа и шта се спрема?

Политички преглед.

Угарски сабор.

Техничка опструкција тече и даље. У јучерањој седници била су сама поименична гласања и једна интерпелација (о којој говоримо на другом масту), те војни предлози нису ни дошли на ред. До септембра се очекује некаква промена. Влада је немоћна према опструкцији; њен пад је неизбежан.

У корист општег и тајног гласања.

У недељу су одржана три велика збора у корист општег, једнаког изборног права са тајним гласањем, а против нових војних терета. Зборови су били у Пецелу, Печују и Темишвару. Прва два су приредили независњаци, а збор у Темишвару је приредила социјал-демократска странка. Сва три збора била су врло добро посећена.

Оставка министра Шенајхе.

Бечка „Нова Слободна Преса“ са много поуздања тврди, да ће заједнички аустроугарски војни министар барон Шенајх у скоро поднети оставку. Министар Шенајх одлази на допуст са кога се више неће ни враћати у звање. Куен ће оставку министра Шенајха уважити. Као разлог одступању министра Шенајха наводе његово нарушено здравље, али у добро обавештеним круговима говоре, да се министар Шенајх повлачи због несугласица, што су наступеле између њега и наследника престола у војничким питањима, па се те несугласице нису могле да изравнају.

Посета краља Петра аустроугарском владару.

Српски министар председник, др. Милован Миловановић, при своме повратку из Маријенбада свратиће у Беч, да преговара о посети краља Петра нашем владару. Мисли се, да ће у Бечу остати при томе, да наш владар прими посету краља Петра у Будимпешти, као што је већ пролетос било утаначено, јер се води рачуна о осетљивости Мађара.

Босански одговор великохрватским политичарима.

Познато је, да су све хрватске странке узеле у свој програм спајање Босне и Херцеговине са Хрватском, Славонијом и Далмацијом. Не само праваши, него и хрватско-српска коалиција, па и бан Томашић. На то су пристали и Срби самосталци, да би и даље могли добити хрватске гласове при изборима посланика. Муслимански лист „Самоуправа“ одговара бану Томашићу и свима, који су за тријализам, па вели, да великохрватски политичари нису у стању да уреде прилике у Хрватској и Славонији, а отимају се за друге земље. Ту политику назива „Самоуправа“ слепилом па наставља овако: Зар то није слепило, када ти слабићи, којима треба дугог лечења, да буду као што треба и здрави, не виде и не чују шта народ Босне и Херцеговине мисли о себи у државноправном питању? Ми смо сви заједно са народом рекли своју: Босна Босанцима, аутономија нам је потпуна циљ.“ Нема разлога, да Босна и Херцеговина очекују што од Хрвата, који нису били у стању за дуго време свога политичког живота испословати слободу у својој сопственој кући „Ми (т.ј. Босанци и Херцеговци) остајемо своји, радићемо да постигнемо толико слободе, да њену топлину осећају и мункачи владане и управљане земље (Хрватске и Славоније)“.

Тако ето гласи босанска отпорука великохрватским политичарима. Хоће ли то разумети и они око „Србобрана“, па да се окане ћорава посла?

Заплет због Марока.

Париски и лондонски листови пишу, како се Француска и Немачка у марокан-ском питању начелно доста приближале, а то је наступело услед тога, што је Немачка попустила од својих претераних захтева. Ти гласови француске и енглеске штампе увујали су један део немачке штампе, и лист „Пост“ назива цара Вељема слабим државником. Немачки пак листови, који стоје близу немачкој влади, жестоко осуђују писање „Поста“, и тврде, да Немачка није попустила. Немачка не жуди, да добије политичка утецаја у Мароку, она тражи за себе само економске предности; жели да постигне то, да немачку трговину не спречавају ни царине нити друге какве сметње. — Већ и по томе се види, да је Немачка много попустила, те се само тако и могло постићи приближење између ње и Француске. Но то још не значи, да је готов и споразум, јер има још многе тачке да се израде у појединостима. И немачка и француска влада је решила, да се преговори још држе у тајности, а из тога закључују, да споразум још није осигуран.

Вести из места и са стране.

Учитељство у Хрватској и Славонији.

У „Србобрану“ је написао Ј(оца) О(решчанин) чланак о учитељској скупштини, која ће се одржати у Загребу ових дана. Он се нада, да ће ова учитељска скупштина променити своју одлуку о пасивној резистенцији, те решити, да учитељи узму учешће у изборној борби. По његовом мишљењу учитељство треба да се веже за једну популарну странку (ту зацело мисли хрватско-српску коалицију) и да ће се заложити, да та странка на изборима и победи Хоће ли тако бити, како Ј. О. жели, видећемо. Он износи и учитељске захтеве, међу којима је на првом месту повишење плаће и петогодишњих доплатака према ономе, како добивају државни учитељи у Угарској. Ј. Орешчанина неће нападати наша учитељска странка због тога, као што није напала самосталну саборску већину, иакк је изгласала учитељима плаћу према Апоњијевом школском закону. А колику су дреку дигли против „Заставе“ и оних људа, који су приликом митрополијске учитељске скупштине предложили, да се тражи плаћа, коју уживају државни учитељи. Онда се тражило по сваку цену 4400 круна плаће осим станарине и других берива. Сада је пак доста и оно, што је Апоњијев закон дао! Је ли то зато, што је то самосталска већина изгласала? Зашто су онда радикали нападани као душмани учитељства?!

Вести из српског двора.

„Дневни Лист“ јавља, да ће брат краља Петра, кнез Арсен Карађорђевић поводом веридбе принцезе Јелене доћи у Београд и ту остати 15 дана. Кнез Арсен присуствоваће и у Петрограду на свадби принцезиној. Поговара се пак, да ће вереник принцезе Јелене пре доласка у Београд бити постављен за официра у српској војсци са чином пешадијског поручника

Куенови силници.

Откако је дошао Куен на владу и завладала његова странка, створена новцем и пићем, пришипетље Куенове и стубови његове те и таке владавине сматрају се, да су нешто више од обичних-смртних; сматрају Угарску и све јавне установе искључиво својом дедовином, просто се осилили. Недавно је Стеван Тиса заповедио, да се железнички влак, који је већ далеко био одмакао из станице, врати натраг, да би и он могао сести. Сличан се случај десио и прекјуче на бечкеречкој станици. Посланик независњачке странке, Десидер Полоњи, био је у Бечкереку и вечерњим возом враћао се у Будимпешту. Било је свега два оделења прве класе: једно мало са три седишта и једно са осам седишта. У оном малом седеле су три женске, а велико је било празно. Посланик Полоњи уђе и седне у оно велико оделење. Али тек што је сео, кад ето ти кондуктера и позове га, да изиђе из тог оделења наполе, јер је оно задржано за пресветлог господина Белу Талијана (брчно перо Куеново). На питања посланикова кондуктер призна, још и то, да то оделење нити је изнајмљено, нити је службено оделење, него је просто господин Талијан заповедио, да се има задржати празно за њега. Посланик Полоњи онда изјави, да неће да иде наполе. Дође железнички

чиновник и позове посланика, да изиђе, иначе ће употребити силу. И заиста доведе жандарма, који је посланика силом хтео да изгура из купеа. Тек када се посланик Полоњи исказао, да је посланик устукнуо је жандарм, а тако исто и железничко особље. Посланик Полоњи је у сабору у облику интерпелације изнео тај случај силовитости владиних пришипетља, али Куен није одговорио на интерпелацију. Док се мало промисли, наћи ће већ он начина, како да узме у одбрану своје силнике.

Где је Миросављево еванђеље?

У српском краљевском двору чувала се важна старина, Миросављево еванђеље, које је донесено из Хилендара. Како „Дневни Лист“ јавља, изјавио је др. М. Петронијевић, да већ прилично пре убијства краља Александра није то еванђеље било у двору, него да је враћено у Хилендар. Не зна се, ко је вратио ту старину у Хилендар, јер је отуда баш зато донесено, да се сачува од продаје. Жалост је, да се не зна, где је ова драгоцена српска старина.

Споменица Змају Јовановићу.

Одбор за подизање споменика српском песнику Змају Јовану Јовановићу у Руми одлучио је, да приреди једну споменицу са радовима свих угледних српских књижевника, који би се односили на покојног Змаја и његов песнички рад. Та споменица биће готова до краја септембра ове године, кад се мисли свечано открити Змајев споменик, који је израдио српски вајар Ђока Јовановић.

Хрватско-српски омладински састанак.

У Сњету ће се 10. и 11. августа о. г. по новом одржати састанак хрватске и српске напредне омладине с овим дневним редом: 1. Покрет напредне омладине. 2. Заједнички рад хрватске и српске напредне омладине. 3. Бечко српско академско друштво „Зора“ према покрету напредне омладине (извештава Трива изасланик „Зоре“). 4. Питање листа. 5. Ђак и политика. 6. Спољно и унутарње уређење организације. 7. Клерикализам. 8. Хрватска напредна омладина обзиром на Босну и Херцеговину и Истру (и опет дакле тријализам!) 9. Прилике у Далмацији и Бановини. Судећи по писању листа „Зоре“ могло би се закључити, да ће зе друштво „Зора“ прикључити овом покрету и на тај начин би постала партајска организација

Излило се море.

Читаве приморске крајеве америчке државе Никарагуе преплавило је море. Грдни таласи су изненадно прелили се преко обала и преплавили простор од више километара. Варош Блуфилд је сасвим под водом. Силне се куће порушиле, а велики део становништва се подавио. До сада су нашли близу стотине лешева. Држи се, да је морало били земљотреса испод мора, те је овај море тако силно заталасао.

Исправака.

У јучерашњем допису из Загреба о свесоколском слету стоји, да је то трећи, а треба да стоји, да је то други хрватски свесоколски слет

Београдско Певачко Друштво у Белој Цркви.

Прошле недеље приредило је Београдско Певачко Друштво излет до Беле Цркве. У том излету учествовало је које певача, које гостију око 196 особа. На засебној лађи „Вардар“ излетници су се кренули из Београда у 4 и по часа ујутру. У Белој Цркви су врло лепо дочекани. У име вароши поздравио их градски начелник. На његов поздрав одговорио је друштвени председник Цукић. Пре подне су излетници били на служби у српској цркви, где је појало Београдско Певачко Друштво. После подне приређен је концерат.

Излет у Сентомаш.

Београдско певачко друштво „Кађански“ приређује 14. и 15. августа о. г. излет у Сентомаш где ће свечано открити спомен-плочу на кући, у којој се родио славни песник Кађански Стари Бард. Друштво Кађански чини припреме за ову прославу, да би што лепше успела. Број излетника из Београда врло је леп.

Алкохол и запаљење плућа.

Један окружни лечник са Рајне, где су плодни виногради, пише како нарочите у његовом округу запаљење плућа не само код младића него и код јаких, снажних и зрелих људи свагда има рђавих последица. Запаљење плућа је обично код младих, здрава срца, људи безопасно. Али код људи, који прекомерно пију вина и другога алкохолна пића, спољашност увек обмањује Они изгледају здрави, свежи, румени, а у етвари срце им је слабо, крвоток поремећен, те не могу да одоле и да савладају болест, која потпомогнута алкохолом брзо напредује. Из података са килске сеучилишне клинике лепо се виде рђаве последице запаљења плућа код алкохолиста. Види се да је број болести код оних који пију много већи него оних који не пију а и смртних случајева је више код оних првих. Тако у добу између 41—50 год. је двапут већи, број умирања пијанаца, него оних који не пију, а у добу 51—60 год. је трипут, 31 - 40 год. је четири пута, а између 20—30 год. је тај број десет пута већи.

Мађарске и српске антиалкохолисте.

„Вилаг“ доноси извештај о томе, како пристаје лице културног напретка одржавају између себе велики међународни мир. Из мађарске велике ложе „Good Templar“ потекао је покрет, да се оснује српско антиалкохолистичко друштво и српски ред „Good Templar“. За неколико година толико се развио српски покрет, да је већ основана велика ложа у Београду. На оснивање српске ложе изаслала је светска ложа дра Филипа Штајна из Будимпеште, лечника, који је најживљи радник на антиалкохолистичном покрету. Он је прошле недеље био у Београду и основао српску ложу. Из свега се види, да је то нова фрајмаорска ложа, јер држимо у Србији има и без Филипа Штајна много људи, који раде на антиалкохолистичком покрету.

Одговорни уредник: Мита Клицин

Трговина.

Нови Сад, 26. јула 1911. године.

Пшеница прве квалитете 21 К — п. до — К — п.
Пшеница нова 21 К — п. до — К — п.
Пшеница средња 20 К — п. до — К — п.
Пшеница лакша 18 К 50 п. до — К — п.
Наполица нова — К — п. до — К — п.
Јечам стари 15 К — п. до — К — п.
Зоб нова 16 К 40 п. до — К — п.
Кукуруз у зрну 15 К — п. до — К — п.
Кукуруз у клипу нов — К — п. до — К — п
Маст 188 К — п. до К — п.
Сланина 180 К — п. до — К — п.
Сланина паљена 180 К — п. до — К — п.
Пасуљ бели — К — п. до — К — п.
Пасуљ жути — К — п. до — К — п.
Јањик — К — п. до — К п.

Све од сто кила.

Свињи угојени тешки 124 до — п.
Свињи средњи . . 120 до — п.
Свињи лаки . . . 118 до — п.

од једне киле.

Теоци 120 К по кили.
Овци 30—40 К пар.
Јагњци 25—30 К пар.

*

СТАЊЕ ВОДЕ ПОД НОВИМ САДОМ:

25. јула било је . . . . . 1·56
26. јула било је . . . . . 1·51

*

БУДИМПЕШТА, 5. августа 1911. године. — Оригинални недељни извештај будимпештанске филијале Српске Банке са будимпештанске житне и продуктне берзе.

Време: Целе недеље било је суво и топло време, тек при крају недеље мало је захладнило. Иначе у целој Угарској било је местимице и кише са олујом, а издашне кише било је само у Ердељу. У Аустрији је било највише кише у Буковини, а мање у Галицији. У Европи је било кише у Енглеској, а у последњем часу јавља кишу и Немачка. Услед велике и дуготрајне суше пловне реке су опале и стање воде у Дунаву је сада најниже од ове године, што много смета пловљењу терет них лађа.

Стање усева: У целој монархији и надаље тече жетва под угодним временом. Само стање кукуруза кромпира и др. не задовољава, ма да је у целој монархији како споменусмо било местимице кише. Иначе стање кукуруза у Бачкој, Банату и Срему донекле задовољно стоји, јер последње местимичне кише и роса доста су добро упливисале на кукуруз У Потисју и у жупанијама горње Мађарске, у пештанској жупанији и у прекодунавским крајевима, стање је кукуруза хрђаво. Стога и ако дође издашна киша, неће ништа користити. У опште држи се, да ће берба кукуруза ове године у нашој монархији бити упола мања него лане. Жетва у Аустрији и Немачкој цени се да ће боље испасти него што се раније држало. У Француској пшеница и надаље добро плаћа. У Русији стање усева у последње време не задовољава. У источним и јужним губернијама држи се, да ће бити гладна година. У Румунији, Бугарској, Турској и Србији жетве су са задовољним износом окончане. У Северној Америци у последње време почели су да се туже на рђу, која је пшеници великог квара учинила и говори се, да ће принос овогодишње пшенице подбацити. У Сједињеним Државама Северне Америке је велика жега и услед тога жетва је скоро сва утамањена те предстоји и тамо гладна година.

Жито у иностранству: Посао ове недеље био је ограничен. У Северној Америци цене су скочиле са 3 сента услед вести о рђи, у северозападним државама Уније. У Енглеској цене су чврсте на бољу тражњу терета, а такође и на бољу тражњу млинарске пијаце. У Француској цене су непромењене, ма да је жетва у целој држави изванредна. У Немачкој цене су мирније на обилате понуде домаће робе. На свима осталим страним пијацама цене су се одржале услед малих понуда.

Жито код нас: Почетком недеље посао је био лабав, услед уздржавања овдашњих млина од купа. Продавало се са 20 потура јефтинијом ценом од прошле недеље. При крају недеље постао је посао живљи. Услед слабије понуде и млине су боље цене плаћале. Продало ее ове недеље око 160.000 мтц. са 5 потура скупљом ценом од прошле недеље. Најфинија потиска пшеница 81—84 киле тешка вреди данас К 11·55—11·60, а најјефтинија К 11·— 3 месеца Бпешта.

Раж: Посао је још мален услед слабе тражње за аустријски рачун. Данас плаћана од К 8·60 до 8·75 каса, паритет Бпешта.

Зоб: Стара роба спроваћа се од К 9·— до К 9·50 каса Бпешта. — Нова зоб овде лежећа, продаје се од К 8·25 до К 9·— по чистоћи, квалитету и фарби.

Кукуруз: Ове недеље је особито кукуруз тражен услед велике суше. Продавана је вагонска роба до К 7·80. Данас вреди К 7·70 – 7·80 све каса, паритет Бпешта. Терети се спроваћају неколико потура испод август-курса.

Цене се разумевају за 50 кила.

ПРОДАЈА КУЋЕ!

Своју кућу у Старој Пазови, која постоји на главној улици, и која је згодна за сваки промет, како за трговачки тако и занатлијски, пошто је на живој прометној тачци, **продајем** из слободне руке.

За цену и услове ваља се обратити сопственику

Дамјану Керечком,
1232 1—3 Стара Пазова (Срем).

ПРОДАЈЕ СЕ ОДМАХ
Кафански прибор

биљар, столице и т. д., има и **једна преграда за сепаре**, по врло јефтиној цени, ради другог подузећа.

Упитати се код **Јефте Душановића, Нови Сад,** Вуковићева улица бр. 5.
1227 1—1

СРБИ БРАЋО!

Не испуштајте земљу из руке! Сада вам се даје прилика, јефтине и добре земље узети. Обратите се са потпуним поверењем

ЈЕДИНОЈ
СРПСКОЈ БАНКАРСКОЈ РАДЊИ
Светозара М. Косовца
У НОВОМ САДУ.

Имадем 3000 јутара у шомошкој жупанији.

1600 јутара барањске земље прве класе по 330 фор. јутро са целим фундус инструктусом.

200 јутара код Моноштора.

2400 јутара торонталска и тамишка жупанија.

870 јутара босанске земље (беглук) са стајама

Као и више кућа на продају. Земља и куће се могу добити под врло повољним условима на отплату.

Продаје се једна врло добро уређена берберница.

Ближа извештаја даје уз пов атну марку
1230 1—3

Једина
српска банкарска радња
Светозара М. Косовца.

Куда корачамо?

Од Д-ра Ж. Продановића.

II.

Човјечје друштво је у многом погледу као дивље шипражје Гдегод најмање изгледа имаде, да ће се одржати, пружа своје жилице Без обзира, да ли ће, кад се разбокори на томе месту, доста хране имати.

Штавише, имаде народа, што су сву своју прошлост у највећој оскудици провели Па опет им није ни на памет пало, да оставе своје земљиште.

Пре је истина друкчије било. Али од како се човечија рука извештила, да и у најоскуднијем крају загаси жеђ и глад, од то доба се обично сваки задовољава са оним што имаде.

Штавише, велика већина је, хтела не хтела, привезана за одређено место. Где јој колевка, ту јој је понајвише и гроб То је с једне стране срећа за људе, али с друге сране и њихов земаљски пакао. Јер као што густо цбуње загушује и најлепши јагодњак, тако исто и најачи у друштву без милости кидишу на немоћне.

А да је откуда могуће за времена на другој страни потражити лека, зацело би се свет одавно отресао покора и беде. Овако макако да је невољницима тешко, никуд из те коже.

Па ипак није на земљи вечита тама. Има места, где по кад кад засветлуца и нада Али то је ретко и у размацима Обично је мрак при свакидашњој борби. Зато ту и нема великих жеља. Највише ако за тренут нестане сукоба Али зато тада не мора да буде више среће на свету

Колико је пута човечанство у густом мраку и заморено наишло на краћи пут, па ипак није заобишло А још мање се задржало на једном месту, ма како иначе да је пријатно на њему.

Као што све у природи измиче даље и даље, тако исто и народи никад не мирују. Сваки има свој трновит пут.

Нема те силе, што би ма за часак зауставила вечито кретање. То је свима подједнако познато.

Само се у једном не слажу сва уверења: Куда корачамо? А ту бисмо требали сви да смо на чисто. И да нас у свако доба једнака жеља одушевљава. Иначе се наши путеви морају укрштавати.

Зато догод не попуца ледена кора, што обавија наше намере, неће бити краја себичњаштву. А док њега устраје, нема наде, да ће се људи из љубави једно другом приближити

Истина то је последња мета друштвеног развића. Али зато ми не смемо чекати скршених руку.

Свако покољење има своје дужности. Више може учинити — мање ни по коју цену. Иначе доцнија времена морају да надокнаде. То истина не би било највеће зло. Али како са развићем упоредо и срећа напредује, ко се задоцни, губи од ње свој рођени део. Те је јасно, да што је више горчине у борби, све је слађи последњи залогај.

Како онда, да велика већина, мада се вечито пати, ипак не може напред? Штавише, сваки добро зна, да је код ње сваким даном све горе.

Или зар одиста мора да буде разлике међ људма! Истина, од како је света није било друкчије. Али ни човек није могао преко реда. Сваки корак унапред га је скупо коштао. А можда ће још векова требати, док од човека постане прави човек. Дотле нема изгледа, да ће на земљи бити мање невоље и беде.

Где онда запиње? Многи верују, да би ствари у свету друкчије текле, да људи откуда немају трбува. На први поглед скоро, да тако и изгледа Кад се дуље промислимо сасвим је друго нешто у ствари.

Није истина, да најбогатији највише бригу воде о трбуву. Баш се противно може доказати. Ко више имаде, све је себичнији; све је већи кирјања. Не само, да откида од својих подјармљених, него од својих рођених уста.

Јасно је, да ту онда мора бити сасвим нешто друго по среди.

Од како је света, тежили су људи, да се један над другим узвиси; а најачи, да сву власт приграбе у своје руке Од тога ни до данас ништа није попуштено Али како је власт у различитим временима различито изгледала, и њихове жеље су се према томе мењале.

Данас и деце знају, да је власт тамо где је благо у изобиљу. Око тога се цела борба води. Све што живи, уздише за његовом моћи. А штогод се ради, све је са његовим благословом.

Слободно се може рећи, да је без новца и сам владар просјак. Новац одржава власт, и власт чува новцу вредност. То једно с другим упоредо корача.

Истина људи би друкчије, да протумаче све то. Али ко јо луд, да слепо верује у назоре наших дана.

Зар заблуде, у којима се давимо, нису доста, познате? Зар притисак у около нас није у стању, да нас освести?! Или нам је суђено, да без ика кве одбране поклецамо, где је истина јасна као дан.

Срећа, што под небом ништа није вечито. И најкориснија мисао се изопачи на послетку. Зато је немогуће замислити, да ће данашње насиље преживети човечанство! Једанпут мора бити краја неприродном животу.

Како ће све то да се изведе, то је споредна ствар. Главно је, да ни власт неће престарити. Само нека се настави као што је отпочето.

Зар није до скора са свим друкчије било? А за најкраће време можда ће се изненадити свет.

Та већ данас стотинама непријатеља ропте против власти. И траже, да се какогод истргне из руку неколицине, а расцепка на што више њих.

Шта би онда наступило?

Власт би постала безопасна

А како то? Штогод се власт више раскида, све је трошнија; са мање утецаја. Још кад би се могла на све подједнаке да подели, расплинула би се, као да је никада није ни било. А све што од њене милости тавори, изгубило би се, чим би ње нестало

Разуме се, да би тога тренутка и људи променили своју ћуд. Отпало би све, што је негда можда најдрагоценије било. А на место њега дошло би друго, сасвим противно. Те није немогуће, да би човек тада покушао да и у своме друштву одржи и развија само оно, што је њежно и корисно.

Истина, није свет ни до данас сасвим заборавио, да му је то најсветија дужност. Али од како се памти, није имао довољно снаге, да за гази у одлучну борбу. Изгледа, да је свакад сто других и пречих послова имао. Само кад му је прекипело, хтео је да буде друкчији — човечнији

И ипак у историји има пуно трагова људске племенитости. Кад год се небо насмејало, учињено је по које корисно дело. Штета само, што су се над главом народа понајвише вили црни облаци. Зато њихови главни путеви и нису водили правој срећи

МАНУФАКТУРНА ТРГОВИНА

П. МАТИЋ И СИН

У НОВОМ САДУ

потребује старијег помоћника, вештог продавца, у кући има кост и стан, ступити може одмах или за 14 дана.

1197 3—3

МЕШОВИТА РАЛЊА

великог обрта и без конкуренције у већем српском месту бачке ПРОДАЈЕ СЕ из слободне руке одмах, уз врло повољне услове Првенство има Србин. Уколико купац пружи довољно јамства, у готовом новцу има да исплати само четвртину куповнине. Ближа извешћа даје

М. Божић

банкарска и робна комисионарна радња

1152 3— Zombor.

ЗА СВОЈУ МАНУФАКТУРНУ ТРГОВИНУ

потребујем ПОМОЋНИКА

треба да је вешт продавац и да зна осим српског немачки и мађарски говорити.

Уз оферат треба слику прикључити као и захтев плате означити. Може се ступити и на 14 дана на пробу. **Вешти аранжери излога имају првенство.**

ПАЈА КИФУС

1198 3—3 Вуковар.

ПОМОДНО-МАНУФАКТУРНА

И ГАЛАНТЕРИЈСКА ТРГОВИНА

БРАЋЕ ДИМИТРИЈЕВИЋА

У РУМИ

потребује **ВИШЕ ПОМОЋНИКА**, који треба да су ваљани и самостални продавцн и да осим српског немачким и мађарским језиком потпуно владају

1200 3 - 3

!! РОДИТЕЉИМА У ПАЖЊУ !!

За наступајућу школску годину, примају се

ЂАЦИ

у стан са раном; стан је снабдевен са школским училима. Где ће се деца у музици, као и уосталим предметима приватно обучавати.

Карл Молнар учитељ

881 7—12 **у Новом Сад,** Arany utcza 19. sz.

2 СПОСОБНА

ПОМОЋНИКА!!

нарбершке, кратке, и помодне робе бранжи вични, нека своје оферте упуте фирми

STEINER SÁNDOR

1190 3—3 Versecz.

ЖЕНИДБЕ РАДИ.

Трговац у већем месту у Срему, удовац 31 годину стар тражи овим путем

девојку или удовицу

до 30 година стару од добрих родитеља, које би имале и нешто готовине као мираза

Само озбиљне понуде прима **администрација „Заставе“** под знаком **Трговац.**

1193 2—3

БРОЈ 112189

ПОНОВНИ НАТЈЕЧАЈ

Пошто потписани одбор није могао на први натјечај наћи ожењена учитеља расписује овим поновни натјечај и

ТРАЖИ УЧИТЕЉА

са дефинитивом макар и неожењена.

Дужности су: Предавати у два разреда. Појање у цркви за једном цјевницом. Вођење школске архиве. Приређивање Св. Савске бесједе. Пошто је школа са 3 учитељске снаге, изабрани ће бити старјешина.

Према уредби берива су следећа:

Плата годишње . . . . . К 1200.—

Функционисан доплатак . . . . „ 100.—

Ако буде сталан, имаће шест петогодишњи доплатака и то прва четири по К 200.— последња два по К 300.—

Осим тога школска башта стан и огрјев у нарави.

Компетентни имају уз молбу приложити: Свједоџбу оспособљења, свједоџбу о моралном владању. Свједоџбу да је здрав. Свједоџбу о првашњем службовању. Они који су досада служили на српским школама у Босни и Херцеговини још и декрет Великог Управног и Просвјетног Савјета.

Рок натјечају 15. августа ове године.

У Лијевну, 1. августа п. н. 1911. г.

Подпредседник **Мирко М. Самарџић** — Перовођа **Ђорђе Бесара**

1202 2—3

Силан новац

дајемо годишње странцима за разно семење поврћа и цвећа и ако већина тога и код нас рађа, зато свако зрно семена поврћа и цвећа из ваше баште, свако зрно бостана и воћа које при јелу отпада, свако семе багрена и осталих дрвета, брижљиво прикупите, сваку сорту одвојте тачно забележите и сваку па и најмању количину пошљите

семенарској трговини

Тиме Владисављевића

БЕОГРАД.

Добићете према вредности у замену друго семење или новац.

Навикавајте и децу на те ситне, али племените послове, јер поред материјалне користи, у њима лежи и велика васпитна моћ.

1032 7—10

Оглас.

Српска православна црквена општина у Кађу издаје на три године свој велики бирт.

Лицитант је дужан положити 10 процената и закупник ће после лицитације допунити своту припадајућу за један годишњи кварт, које ће му служити у име кауције.

Бирт је ново здање са свима потребним просторијама и великом салом.

Лицитација ће се одржати у основној школи 21. августа (3. септембра) о. г. у 2 сата после подне. Црквени одбор после одржане лицитације задржава себи право поверења.

Услови се могу видети код председништва црквене општине.

Из редовне седнице црквеног одбора држане у Кађу 20. јула (2. августа) 1911.

Ст Црнојачки, перовођа. **Рада Суботин,** потпредседник

1224 1 3

Број 3960|1911.

Изрок.

Потписано градско поглаварство даје на знање, да ће се дне 14. августа 1911. у 10 сати пре подне у магистратској већници код овог поглаварства на добровољној јавној дражби продавати кућа гимнастичког друштва „Српски Соко“ у Карловцима. ћућа број 569. у Карловцима (пре својина пок. патријарха Георгија Бранковића односно Ангелине Ристић), према дражбеним условима, који се код овог поглаварства могу видити, те се изведење ове дражбе поверава г. Стеви Вујићу овоградском благајнику.

Површина куће и кућишта износи укупно 1234 квадратна хвата, прометна вредност куће с лагумом износи 25.000 круна,

Ближе извештаје даје адвокат др Стеван Симеоновић Чокић у Карловцима.

Градско поглаварство.

У Карловцима дне 31. јула 1911.

1222 1—1 Градски начелник

Милић.

ИЗДАВАЊЕ ЗЕМЉЕ ПОД ЗАКУП

На дан 10|23. августа 1911. г. у 9 сати пре подне држаће управа патр јашких добара на лицу места

ОФЕРТУАЛНУ И УСМЕНУ ЛИЦИТАЦИЈУ

За издавање у закуп задамљене земље патријарашког рита у порезној општини Горњем Ковиљу.

Површина земље износи 2156 јутар 907 кв. хвати, а подељена је у осам табала разне величине, које су у природи каналима Тителског друштва за уздржавање долме и регулисање унутарњих вода омеђашене.

На другој и седмој табли налазе се добро одржане пољопривредне зграде.

Лицитирати се могу споменуте табле појединце и укупно.

Вадијум у смислу дражбених услова (приближно 10 круна по јутру) полаже се у готову новцу или признаним вредносним хартијама пре лицитације у руке водитеља лицитације.

Оферти ће се примати до 9|22. августа укључно.

Исти имају бити провиђени потврдом о депонованом вадијуму, запечаћени и упућени на управу патријарашких добара у Карловцима са натписом на завоју: „Понуда за закуп патријарашког задолмљеног рита у Ковиљу“.

Нацрт подељеног земљишта као и детаљни услови могу се видети сваког дана у канцеларији патријарашког економата у Карловцима.

Карловци 21. јула (3. августа) 1911. г.

Управа патријарашких добара у Карловцима.

1205 2—3

Част ми је п. н. грађанству из места и са стране до повољног знања ставити, да се може код мене добити по повољној цени

најбољи ужарски производи,

као сваковрсни пајвана, штрањака, улара и аласке пређе.

Даље **цакова, пољава, безова,**

дебели кудељни цакова

разноврсна ишлига и конаца за сараче и папуџије; покроваца за покривање коња, мантлова за кишу и још много други ствари у ову струку спадајући.

Објављујући ово молим поштоване потрошаче ових артиклова, да ме што обилније у мом занату потпомогну, уверавајући их, да ће код мене најбоље и најсолидније бити послужени.

С поштовањем

Милан Дакић, ужар

Сегедин,

Tisza Lajos körút 32 sz.

957 12-15

ОТМЕНА ОСОБА

мађарском, српском и немачком језику вична, пријатне и допадљиве спољашности,

може добити као секретар место

са врло уношљивим приходом и са изгледом на будућност

у варошком јодном парном купатилу

у Новом Саду.

Оферте са приложеном сликом ваља упутити горњој управи. 1109 5—5

ЈЕДНОГ ПОУЗДАНОГ СТАРИЈЕГ

помоћника

ма које струке, који је вешт фактуриста, са знањем српског, мађарског и немачког језика

тражи за одмах

КЊИЖАРНИЦА МИЛАНА ИВКОВИЋА,

1216 3—3 **Нови Сад.**

ХОТЕЛИЈЕР!

За свој на најбољем гласу стојећи **ХОТЕЛ ЗАГРЕБ**

ПОТРЕБУЈЕМ ХОТЕЛИЈЕРА ПОД РАЧУН.

Хотел постоји на главном путу и на најпрометнијој тачци у Доњем Михољцу, скоро озидан и у којем имаде у првом спрату више лепих и модерно намештених путничких соба

Собе као и остале гостинске просторије најмодерније су уређене.

Само прави стручњаци и том послу вични нека своје понуде поднесу, у којима треба да означе године старости, породичне околности и досадање бављење.

Gabor Kohn

1181 3—4 **D. Miholjac, Slavonija.**

„ТЕРАПИЈА“ (АКЦИОНАРСКО ДРУШТВО)

ВРЊАЧКА БАЊА

МОДЕРНО САЗИДАН САНАТОРИЈУМ КОЈИ ЈЕ СНАБДЕВЕН СВИМА УДОБНОСТИМА ЗА ФИЗИКАЛНО ДИЈЕТИЧНО ЛЕЧЕЊЕ

УПРАВНИК: Др. А. ФАРКИЋ

лекар целокупног лекарства и специјалиста за физикално лечење, ординира од 7—10 пре и од 3—5 по подне.

Санаторијум се налази на најлепшем месту Бање на „Слатини“ окружен шумом и дивним парком, одвојен од прашине и ларме.

Санаторијум има: засебно мушко и засебно женско хидротерапајтично одељење; одељења за масажу и електризирање; оделење за инхалацију (посебно и друштвено.)

„Терапија“ лечи ове болести: неурастенију, хистерију табес, неуралгију нарочито **ишијас;** катаре органа за дисање нарочито катаре плућа и марамице, катаре женских полних органа; реуматизам (зглавкова и мишића); костобоља (Gicht); јака угојеност; бубрежне болести; болести срца, крвних судова; малокрвност и све реконвалесцентне.

„Терапија не прима туберкулозне умоболне и заразне болеснике.

„Терапија“ прима на амбулантно лечење и остале посетиоце Врњачке Бање и то на лечење хидротерапијом, инхалацијом, топлом (обичном и минералном водом), угљеном киселином у кадама, масажом електризирањем, и електричним купањем.

У „Терапији“ врше масажу и хидротерапајтичне процедуре вешти дипломирани масери и масерке са стране.

Санаторијум 24 елегантно намештене собе са свима удобностима, велику салу за ручавање и забаве.

Цене су умерене и одређују се према положају соба. За собе се треба обратити Управнику Друштва „Терапије,“ Врњачка-Бања

Кујна је бечка и строго дијететична.

Санаторијум има своје сапствено електрично осветлење, фабрикацију леда, млекарник, сопствену парну перионицу и све друге принадлежности.

854 10—10

Српскаштампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.